

T. T. G.

Nr. 5. Detsember. 1929.a.

II aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: D. Koppel.
Tegetoimetaja: A. Grünverk. Liikmed: A. Adamson, A. Hart, T. Linde, L. Pekk, V. Taadler.
Tähtsuse juhataja: V. Käppa. Kaastööd võtavad vastu toimetise liikmed alati.
"T.T.G." ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval. Nri suurus vähemalt 16 lehekülge. Üksiknri hind 25 - 30 senti, arvestades igakordse tellijate kogusummaga. Tellimise rahad järjekordse ilmunud nri eest tulevad tasuta hiljemalt 8. ja 23. kuupäevaks klassivanemaile. Samaks ajaks tulevad sisse anda klassivanemaile ka uue nri tellimised.

TERVITUSED X AASTAPÄEVAKS.

Tartu tütarlaste gümnaasiumi aktus 10-a aastapäeva puhul kujunes mõjuvaks tervituste poolest.

Tervitusi oli palju. Oli suusõnalikke ja kirjalikke. Tervitusi oli maalt ja linnadest. Tervitusi oli ka väga mitmekesistelt organisatsioonidelt, asutusilt ja isikuilt. Kõiki tervitusi kuulati huvi ja põnevusega.

Suusõnaliselt tervitas kooli Tartu linna ja linna koolivalitsuse ning kooli hoolekogu nimel koolivalitsuse juhataja hr. V. Tamman. Maakoolivalitsuse nimel tervitas koolinõunik A. Kurvits. Tartu Keskkooliõpetajate Ühingu, Keskkooli Juhatajate Kogu ja Õhtuse gümnaasiumi nimel tervitas hr. J. Sütt, E.N.K.S. gümnaasiumi nimel - dir. H. Karro. Tartu poeglaste reaalgümnaasiumi nimel tervitas dir. J. Adamson. Tervitas veel Tööstus-õpilaste kooli juhataja hr. Vellemaa ja Nais-käsitöökooli juhataja prl. Johanson.

Seltskondlikkudelt organisatsioonidelt peale Keskkooliõpetajate ühingu oli tervitus veel Tartu Eest. Õpetajate Seltsi poolt; tervitas V. Simptman. Vilistlastelt tõi tervitusi prl. M. Müür ja õpilasperelt õpilaspere vanem P. Välba.

Lastevanemate - komitee nimel tervitas komitee juhataja hr. A. Annuk ja lastevanemana J. Juudas.

Kuna eesti kool oma tervikult ei ole vanem kui 10-ne aastane, siis on loomulik et keskkool on alles välja kujunemisel. Kooli lõpulikuks kujundajaks on aga kool ise. See pärast ei või eesti keskkool piirduda vaid õpilaste hulga äramahutamise ja sisemise jooksva töö tegemisega, vaid ta peab ühtlasi oma jõu ja püüdumise rakendama tuleviku püsiva kooli loomisele. Sellele loomistööle on end rakendanud mitmed kui mitte kõik keskkoolid. Mõni keskkool on sellel alal saavutanud enam, teine vähem tagajärgi.

Kui jälgida tervitusi, siis näeme et meie kool on sellel alal tunnustatud. Suusõnal väljendasid selle üle headmeelt linna- ja maakoolivalitsuste esindajad, Tartu Õpetajate Seltsi ja Tartu Keskkooli Õpetajate Ühingu esindajad ning lastevanem hr. J. Juudas. Peendumusega toonitas viimane, kui inimene, kes iga-päev ise maap., talutöö küljes, et meie kool, eriti majapidamise-haru arendamisel, on õpetanud õpilasi hindama ja armastama kodu ja talutööd, nii et samad õpilased ja lõpetajad on oodatud ja tervitatud abilised talu-elu kujundamisel.

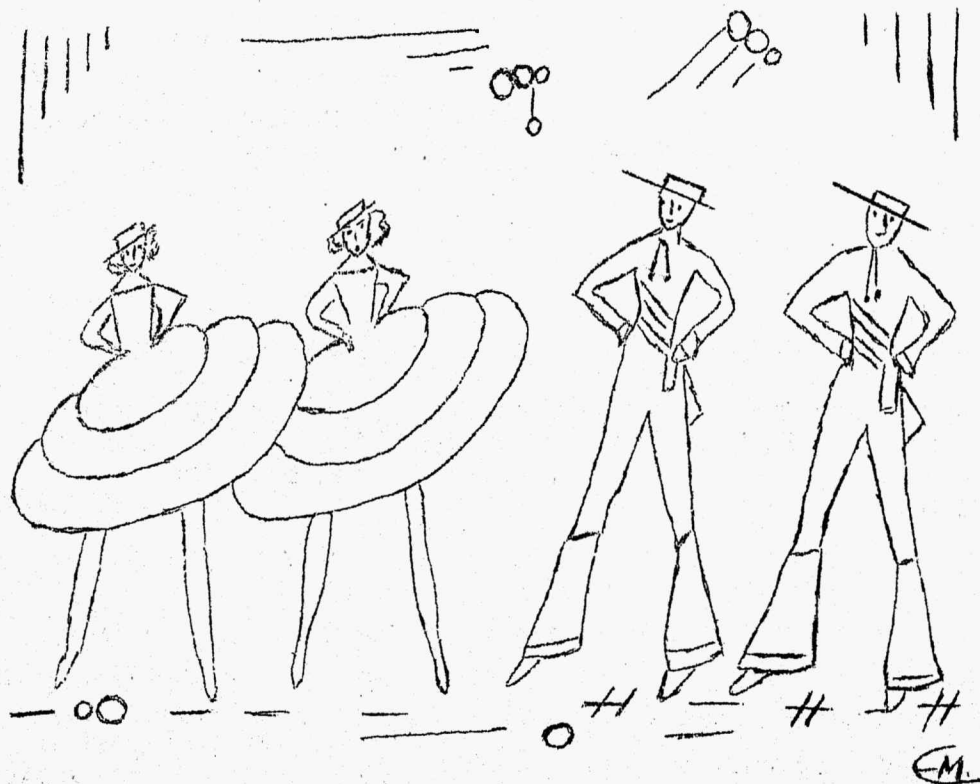
Üheks põnevanaks küsimuseks meie keskkooli kujundamisel on võõrkeelte küsimus. Lühikese aja jooksul on esimese koha vallutanud ja katanud kord saksa, prantsuse, inglise ja vene keeled. Ka keelte küsimuse lahendamisele on meie kool suutnud kaasa aidata. Ka neid momente ei jäta tervitusel rõhutamata. See väljendub

peale teiste eriti reljeefselt Seminari dir. hra. J.Torki, kõrgema riigitegelase J. Tõnisson'i, Helmi ja Peeter Põllu j.t. õnnesoovidest..

Loomulikult ei lähe kõik probleemide lahendamised kergelt ja iseenesest. See nõuab palju tööd ja vaeva. Kuid nõuab ka idealismi. Nõuab arnutamata idealismi, mida märgivad ja soovivad koolile Riigi koolide peainspektorid ja direktor.

Ka rõhutavad tervitused direktori poolt fiskeeritud kolme nõuet, et haridus olgu rahvuslik, isetegevuslik ja elupraktiline.

Kuna kõigest tervitustest hoovas koolivastu südamlikkus ja tänu tehtud töö ja püstitatud ideede eest, siis annab see kahtlemata koolile - õpilastele, õpetajatele ja lastevanematele usku, energiat ja idealismi tuleviku tarvis.

TERVITUS - TELEGRAMMID.

Tallinna, 16.XI.29.

Tervitan õppejõude ja õpilasi, omavalitsusetegelasi ja lastevanemaid gümnaasiumi aastapäeva puhul ja soovin, et gümnaasium veel kaua, kaua edasi töötaks ja juhataks noorsugu teaduse hariduse ja kõrgemate eluideaalide poole.

Hünerson - hariduse- ja sotsiaalminister.

Tallinna, 16.XI. 29.

Kestku eesti suurima keskkooli viljarikas tegevus lugemata aastakümneid. Direktorile ja õpetajaile arnutamata idealismi, õpilastele püsivat püüet kasvada kasulikkudeks isamaa tütardeks.

Soovivad peainspektorid

Kiivet ja Nuth ning direktor
Ollik.

Tartu, 16.XI. 29.

Lahke kutse peale isiklikult ilmuda võimata. Kooli kümnenda aastapäeva puhul soovin õpetajatele ning õpilastele seniselt edukaks tööks algatusvõimsal juhatusel tulist tahet ning jõudu.

Jaan Tõnisson.

Tartus, 16.XI.29.

Südamlük tervitus kümnenda aastapäeva puhul, jõudu ja püsivust edukaks tööks.
Linnapea Luik.

Jätkugu Tartu tütarlaste gümnaasiumil tütarlaste kasvatuse ja hariduse probleemide lahendamisel tööriõmu.

16.XI.1929.a.

Tartu Õpetajate Seminari nimel
J. Terk.

Olgu Tartu tütarlaste gümnaasiumi tulevik sama edukas, kui on olnud ta senine minevik.

Soojemaid tervitusi tänase juubeli puhul palun vastu võtta

H. Treffneri gümnaasiumilt.

Suurima lugupidamisega

Tartus, 16.XI.29.

K. Treffner.

Väga austatud direktor !

Lubage Teie kaudu edasi anda Tartu tütarlaste gümnaasiumile 10. aastapäeva puhul tehnikagümnaasiumi tervitus ja õnnesoov edukaks arenemiseks.

Tartus, 16. novembril 1929.a.

A. Raudsepp,
direktor.

Tartus, 16.XI. 29.

Parimaid õnnesoove 10. aastapäevaks.

Kommerts-gümnaasium.

Haapsalu, 16 XI.29.

Tervitan südamest Tartu tütarlaste gümnaasiumi tema juubeli puhul. Soovin lugupeetud direktorile ja õpetajaile raugemata jõudu ja rõõmsat idealismi. Soovin armsaile õpilastele tervist, vankumata töötahet ja usun hääduuse võidusse; soovin lugupeetud lastevanematele näha ilusaid päevi oma laste õnnest; soovin tütarlaste gümnaasiumi armsaile lendudele sihikindlust ja veendumust, et kõik, mis inimese hingés on ilusat, püsib igavesti.

Univer.

Tallinna, 16 XI. 29.

Südamlikke tervitusi kallile hällilapsele saadab

Rägo.

Ahja, 16 XI. 29.

Palju õnne juubelpäevaks armsale gümnaasiumile.

E. Snamensky.

Tartus, 16. XI. 29.

Soovin koolile ka edaspidi edu.

A. Kuppitz.

Lillemüüjad.

Tallinna, 16.XI.29.

Esimese aastakümne vundamendile kerkigu sajandite hoone nägus ja aus.
Väga ligidane kaugelviibija

Kenkman.

Tallinna, 16.XI. 29.

Õnne ja edu uueks aastakümneks!

Endine õpetaja

Reeben

Paidest.

Viljandi, 16.XI.29.

Olgu juubilari eluaastate arv kümme kümmendal astmel.

Kristjan

Viljandist.

Tartu, 16.XI.29.

Väga austatud härra direktor!

Lubage väljendada minu paremat õnnesoovi Teie juhatusel töötavale koolile tema 10-aastase kostuse puhul. Jätkugu juhatajal ning õpetajaskonnal edaspidigi vaimustust ning jõudu töötada eduga eesti noorsoc kasvatamisel ning arenemisel.

Tänades lahke kutse eest pean kahjuks ometi loobuma osavõtust teiste kohustuste pärast.

Kõige austusega

Joh. Köpp.

Tartu, 16. XI. 29.

Kahjatsedes, et ametikohustused takistavad Teie rõõmst osa võtmast, soovime agarale pedagoogilise uudismaa otsimisele viljakat jätkamist.

Peeter ja Helmi Põld.

Tartu, 16.XI. 29.

Kümne aasta juubeliks parimaid õnnesoove!

Aleksander Rammul abikaasaga.

Tartu tütarlaste gümnaasiumi pedagoogika nõukogule.

Ennatsalgavalt töötades on Tartu tütarlaste gümnaasiumi õpetajaskond 10. aasta jooksul haridust jaganud ja oma tegevusega tõsist lugupidamist saavutanud.

Lubage ka meid, kelle lapsed Teie hoole all seisnud, Teile tänasel juubelpäeval tänu avaldada ja Teile püsivat edu ja tulevikuks soovitada.

Suurima austusega

Tartus, 16.XI. 29.

Prof. Paldrock ja abikaasa.

Türi, 16.XI. 29.

Palume vastu võtta juubeli puhul tervitusi lugupeetud koolijuhatajat ja õppejõude, kes siiamani eeskujulikult ja ennatsalgavalt töötanud, samuti soovime ka head edasijõudmist õpilastele.

Dr. Vöhrmann abikaasaga.

Tartu, 16.XI. 29.

Tervitame ja soovime tulevikuks edu.

Jaan ja Frieda Freumann.

Viljandi, 16.XI.29.

Õnnitleme kooli 10. aastapäeva puhul.

Vilistlased

Magda Lüüde - Intelmann
Marie Lasn.

Siin on midagi juhtunud!

MEMUAARILISI MÄRKMEID TARTU TÛTARLASTE GÛMNAASIUMI
ALGUSPÄEVILT.

Kui olin veel karjaseks Otepää mägismaal ja Saluala suuris laantes, tõi isa ma turukaubakoorma otsas "Tartu liina kaema". Ei mäleta hästi, kui vana ma siis olin, kas olin koolipoiss või veel noorem, kuid huvitust pakkus see linnareis kahtlemata. Kõik, mis linnas nägin, ringles pika aega peas kui kella ratastik. See aga ei puutu praegu asjasse. Asjasse puutub vaid see, et kui Riia tänavat mööda isa seltsis alla võristasin, siis puutus mulle paremat kätt silma pikk sooniliste seintega maja - meie praegune gümnaasium. Kas isa mulle seletas, mis maja see on, ja kas ma üldse seda küsisin, ei mäleta. Kuid see sooniline maja pääsis muu mälestuste kribu-krabu hulgas kauemat aega - nagu kuulete tänaseni. Need on esimesed muljed meie koolimajast.

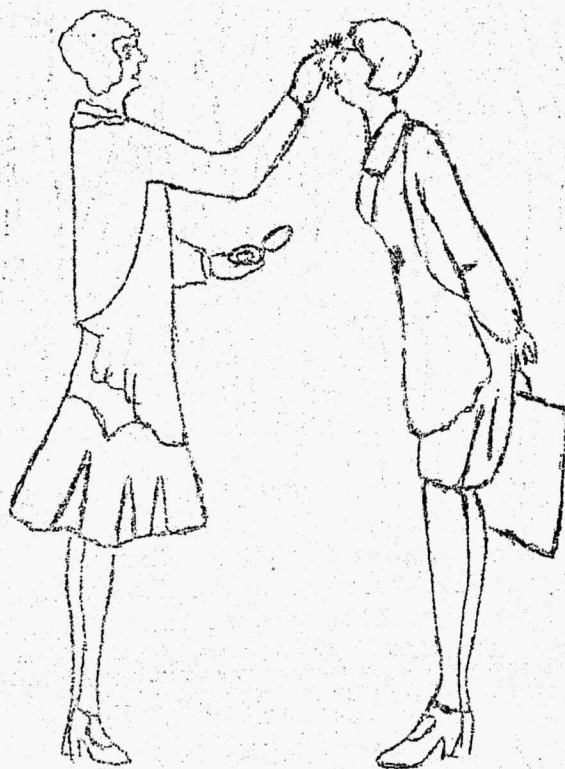
Aeg tegi karjapoisist koolipäsi, koolipoisist koolmeistri.

Kolasin koolipoisina Tarus ringi ja sain muidugi tuttavaks ka varem nähtud soonilise majaga. Kuid nüüd ei pakkunud see enam erilist huvi, sest linnas oli

veel teisigi soonilisi ja sakilisi maju, mis olid sellest palju huvitavamad. Raputanud jalult Tartu tolmu ja heitnud seljast kõrge kraega koolipoisi tušurka, valgustasin üksteistkümendaastat armast ma - ja agulirahvast, nii et aitas. Kuu ma ühes kohas ei püsinud, olin nooremalt kaunis rahutu natuur.

Saksa okupatsiooni ja Eesti Vabariigi loomispäevil olin tookordses Tõrva alevis ja praeguses värskes Tõrva linnas uuesti-avatud Tõrva reaalgümnaasiumis inspektoriks ja õpetajaks. Vuhvisin matemaatika valemeid tahvlile, et las' aga olla. Kui enamlased viisid eesti keele õpetaja Riia vanglasse, siis hakkasin õpetama eesti keelt ja armasingi sellesse. Tulin siis 1919.a. suvel end täien-dama nimetatud õppeaines Tartu ülikooli juures korraldatud kursustele. Sel õnne-likul aastal avati Tartu tütarlaste gümnaasium. Mina, kes olen ikka olnud n.ö. oma kolga patrioot, otsustasin poetada end kuidagi Tartusse. Andsin soovival-duse sisse linnakoolivalitsusele, et saada õpetajaks T.T.G-se, mida tookord veel nimetati naisgümnaasiumiks. Oodanud mõni päev, tegin visiidi enne valimisi kooli-nõunik J. Lang'u kabinetti (praegune lugupeetud koolinõunik hr. J. Lang oli ka siis lühemat aega samas ametis). Kisisin kartlikult, kas mu kandidatuurist tuleb ka midagi välja. Sain vastuse, et "Sanssisid ikka olevat" . Sooviti tulla ka kooli direktori jutule. Otsisin üles selle soonilise maja ja kohtasin direk-toriga ta kabinetis. Oli teine heledais suvirõivis, "pänsneed" ninal ja õige

A

"Vennalik " jagamine.

soliid välirusega. Kisisitles mind küllalt ametlikult, direktorlikult nagu vaja. Kabinetis oli ka mu hilisem kolleega Villem Lomp vene keskkooliõpetaja, furažkas valge tšahholliga, muidugi ilma tärnita. Tutvasime, ajasime paar sõna juttugi. Direktori juurest läksin minema kaunis rahuldavate lootustega.

Tuli valimispäev. Valiti. Nimigi oli ajalehes. Valitud see ja see, mina ka nende hulgas.

Oli tegemist, enne kui Tõrvast lahti sain, sest oli ju koolitöö algamas. Võtsin siis Tartust ühe preili kaasa ja sõidutasin pikkvahtkil Tõrva, kus kaubad sobisid. Olingi lahti ja Tartu mees.

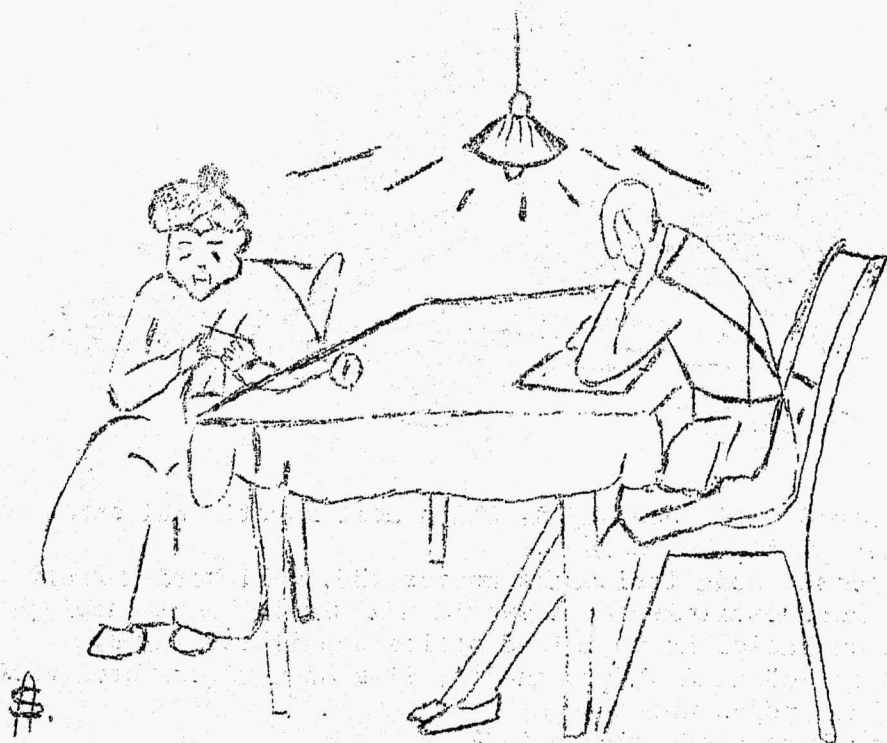
Algas õppetöö. Vastuvõtmise eksamid. Kui pahvatas koolimaja noort rahvast täis! Sada-de viisi. Osalt tulid küll tunnistustega, kuid eksamineerida tuli ometi 200-300. Noh mis küll teha!

Hakkasime siiski rabama neid vastuläikeid lugupeetud kolleega pr. Aino Paltser -Tralmanniga ja vist ka pr. E. Juudasega (kindlasti siiski ei mäleta, kas olid just need mõlemad või olin päris üks), ja paari päevaga oli "rehi pekstud", villi sorteeritud - see sinna salve, see sinna salve.

Järgnesid koosolekud ja otsused ja asi läks kui lepse reega.

19. sept. 1919 algas päris koolitöö mitme-mitmesaja õpilasega, millele päev-päevalt ja nädal-nädalalt sigines lisa. Eksamineerida tuli pea igapäev. Ja nii kogunes esimesel aastal neid õpilasi üle viie ja poolesaja.

Vanemad klassid olid enamasti minu käes, kuid oli ka ettevalmistamise-klasse. Vanemad klassid ei olnud just väga suured. Nii oli lõppklassis ainult 5 õpilast. Kuid oli ka perekondi klasse. Pison - kui ruum oli tuubitud õpilasi täis - olid ju kooliruumid siis veel palju väiksemad kui praegu. Ka direktori - ruumid olid klasside all. Direktori magadistoas asus eelviimane klass, sellest allpool olev klass - direktori saalis, viimane klass oli praeguses võimlemis-abinõude toas; teiste klasside asukohta ei mäleta. Direktori söögitoas asus kooli kantselei.

Õpilane (õpib ladina keelt): Curo, curas, curat. . .
Korteriperenaine: "Mis sa jumalavallatu, vannud!"

Sissekäik kantseleisse ja direktori kabinetti oli direktori paraadtrepist. (Praegused kantselei-ruumid olid reaalkomerts-põllutöökooli kasutada, kellelgi töötasime ühiselt selles majas).

Töö oli enne jõulu hommikupooliti, pärast jõulu (veebruarist peale) õhtupooliti.

Hüva. Tegime tööd, kuid see polnudki nii väsitav. Värskest oli igatahes rohkem kui praegu. Eks olnud ju siis ka ikka veel nooruseenergiat, mis aitab tublisti kaasa.

Aga oli küll kirju õpilaste koosseis. Mingisugusest ühtlusest polnud juttugi. Oli neid õpilasi, kes kirjutasid viimastes klassides kõigi näotumate vigadega, kel polnud eesti keelest ega kirjandusest aimugi. Mõned porssisid nii armetult eesti keelt, et sellega oleks võidud äratada isegi surnuid. Oi neid optante, oi neid endise vene keskkoolide ja saksa koolide õpilasi, kuis nad olid hädas uuesti-tunnustatud riigikeelaga! Kuid tuli murda neil ja neil - pedagoogidel, tuli murda, sest asi nõudis nii.

Viimases klassis tuli läbi võtta grammatika- ja kirjanduse-kursus ühe aastaga,

eelviimases klassis, kahe aastaga, ja nii ikka edasi. Puudus raamatukogu, puudusid õppevahendid. Kujutage ette, millise eestikeele pagasi siis viis abiturient kraasa - küll nii väikese - suure, et mahtus vabalt varese noka vahele. Kirjatööd punetasid verevast tindist nagu maasikamättad heal marja-aastal. Kuid ega see verev palju nüüd küll aidanud - aeg oli kõige seedimiseks üpris lühike.

Käekirjaga oli löömist. Paljud ei tahtnud kuidagi tunnustada korrapärasest kirja, lasksid nii "po sekretarski" (nagu ütleb venolane), et lasse aga olla.

Kuid, armsad vilistlased, kelle kõrvu need read puutuvad, ärge sellepärast pahandage! Teie polnud sos süüdi, polnud ka meie süüdi. Olite ju segaste aegade, sõjad, revolutsioonide ja lippude-vahetuste lapsed, ja teilt ei nõudnudki aeg korralikkust, sest te ise lõhkus elada "po sekretarski", hüpeldes ja räpsides nagu poru ja tujukas ratsu. Ja ega siis meiegi - pedagoogid - polnud veel rakendatud reeglipärase raamide vahele, olime ju ise ka uudismaa songijad ja karuäkkega äestajad.

Unenägu.

§.

Kenad ja olevad olid need ajad. Oli's meil muret! Kui saime mahti õppetööst, käisime, pea güsti, kui saksad.

Mida aasta edasi, seda tõsisemaks muutus töö. Tuli kord-korralt ikka rohkem rakendada end kohusetäitmisele, kasvasid nõudmised, kasvas hool ja vaev, muidugi kasvasid õpilastel ka teadmised selles soonilises majas.

Ja kui nüüd on möödunud kümne aastat, siis on need esimesed veedetud päevad selles majas kui põgus unenägu.

Kes olid siis kaaslased-pedagoogid?

Kõige pealt hr. direktor Markus Univer. Olin tuttav temaga Pärnust saadik, kui raagistasime veel algkoolis mõlomad tööd teha.

Ja sellest vist see õnnetus tuligi, et ei tahtnud hästi alistuda talle kui ülemusele. Läksime tülli, päris tõsiselt tülli. On ju inimeses ikka portsjon egoismi. Nii minuski. Aga see kangekaelsus läks mul palju maksma. Ei puudunud palju, et oleks kadunud sellest soonilisest majast.

Siis vana, hea, armas kodu-kihelkonnalane Villem Lomp. Taktiline, elukogenud pedagoog. Tema isalikku ülespidamist jälgisin ikka teatava autoriteeditundega, kuigi vahel perutasin temagi kõrval.

Edasi - joonistuseõpetaja Karl Schnell - Merilaid. Praegu seminaris. Suurepärasem ja taktilisem kõigist kolleegidest. Tema kõrval tundsin enda päris mannetuna. Ei saanud kunagi teda viia vaost väljg.

Inglise keele õpetaja Artur Haman - džentelmen läbi ja läbi, natuke aga kõrge kaarega ja üleolevalt vaatlev. Siiski armas poiss, tatarlaste lemmik. Kolab praegu ringi välissastkondades, pikemat aega juba abielus.

Temale kaunis lähidal "fassongilt" lauluõpetaja Viktor Pedason, kuid palju seltsimehelikum, ligidasem, lihtsam. Saime hästi läbi. Praegu Tallinnas kohtunik või prokurör. Kokku puutudes olime ikka endised freudid.

Siis väga armas noor proua Aino Ilves - Paltser - eesti keele õpetaja. Natuke käreävititu ja terav, kuid selgepealine, uuenduslike vaaetega, lõbus,

elurõõmus. Kannatas nagu minagi oma ninakuse tõttu kooliülemuse vastu. Sai Ilves - Paltser - Trakmanniks, majori prouaks, ja läks ära "Tallinna peale". Onnelik perekonna-ema ja väikest viisi ka pedagoog Tallinna koolides.

Siis mahe, väike, heatahtlik prl. Antonie Epler, saksa keele õpetaja ja inspektriisi kohuste-täitja. Oma heatahtlikkuse juures kannatas ta kaunis tõsiselt, nii et talt oli päris kahju. Teenib praegi linna algkoolis.

Energiline, hästikasvatatud koloneli- proua Eugenie Mutz - ajaloo õpetaja. Iseseisev, tasa kaalus, meeldiv inimene. Praegu kauemat aega Ameerikas, kus ta abikaasa on ametis Eesti saatkonnas. Kirjutab Ameerika oludest eesti ajalehis ja peab kõnesid Eesti üle Ameerikas.

Paljulugemine, haritud, heastidameline saksa keele õpetaja Alfred Steinberg. Tema õnnetusel oli ta iseloomu pehmus ja liigne headus. Tütarlapsed tarvitasid neid omadusi lugupeetud vanahärra juures karjasti - ei viitsinud õppida. Praegu pajukil.

Auväärt kolleega Alma Kuppitz. Raudkindel oma ametis, ihu ja hingega kooli esimesist päevist asja juures. Tema saavutisteni õppetöös pole mina kunagi jõudnud ega mõtlegi jõuda. Praegu pajukil.

Proua Elisabet Juudas - eestikeele ja võimlemise õpetaja. Üllatavalt suure energiaga, komandeerimisvõimega ja tugeva tahtega naine. Kuid meie iseloomud ei sündinud kokku. Seejärest tuli ette meie vahel pahandusi. Praegu Tartu linn algkoolis tegev õpetaja.

Proua Helmi Jaakson - Tiimann - võimlemise õpetaja. Sirgejooneline, tasa kaalus proua, asjalik ja sümpaatne. Läks ka Tallinna õpetajaks.

Väike, armas looduslooõpetaja preili Helene Gutmann, hiljem pr. Runna, praegu Mosk. Saine hästi läbi. Kadunud silmapiirilt.

Preili Mary Ilves - loodusloo õpetaja. Vabameelne, elurõõmus üliõpilane. Läks mehele. Praegu Tallinnas.

Härra Voldemar Kuljus - protestantlik, näitleja-kalduvustega pastori - kandidaat. Temaist kui lisaku apostlist olete kuulnud palju, nii et minul talt rääkida oleks asjata.

Matemaatika õpetaja Felix Martinson. Tõsine, asjalik, selge peaga; ei sallinud mingit valskust. Tegutses praegugi Tartus õpetajana.

Reinhold Mark - keemia ja füüsika õpetaja, ülikooli õppejõud. Teadusekses läbi ja läbi, kuid kuiv. Südamlikkust oli võimata võita.

Theodor Frey - ladina keele õpetaja. Ladna mees, küllalt vabade vaadete, rõõmus ja optimistlik härra. Pani tütarlastele alati neljad. Tegutses pikemat aega Otepää gümnaasiumis, lahkus sealt läinud suvel. Kus on praegu, ei tea.

Nii võiks seda seeriat jätkata veelgi selle võrra, kuid arvan, et jätkub. Oli ju terve rida teisigi kolleegasid, küll keni ja väikosi tütarlapsi ja vana-maidki nende ning prouasid, samuti elutarku härrasid ja lustakaid poisse, kuid ma artiklil venib niiviisi väga pikaks, sellepärast lõpetan.

Vanemtest tookordsetest kolleegadest, nagu lugupeetud pr. Olga Ramulist, pr. Aina Aharenkov - Din'ist, hr. David Koppel'ist, hr. Eduard Merits'ist, pr. Else Bröck - Erlmann'ist, prl. Ida Erlmann'ist, hr. August Niemand'ist, pr. Margaretha Hammer'ist ja hr. Karl Vestberg'ist ma ei tarvitse kõnelda, sest nad räägivad isegi igapäev iseene eest.

Nii olen visanud toimetuse soovil mõne juhusliku, süsteemitu rea. paberile. arvates, et ehk neid võiks mõni peale söögi lugeda, kui muud ei viitsita teha. Kooli 10-a juubeli pingutuste järele võiksid need read sündida füljetonistliku piibajutana minu poole, kellel see õnn või õnnetus on olnud püsida kooli alguspäevist "viimse mehikoolilase" selles soonilises majas.

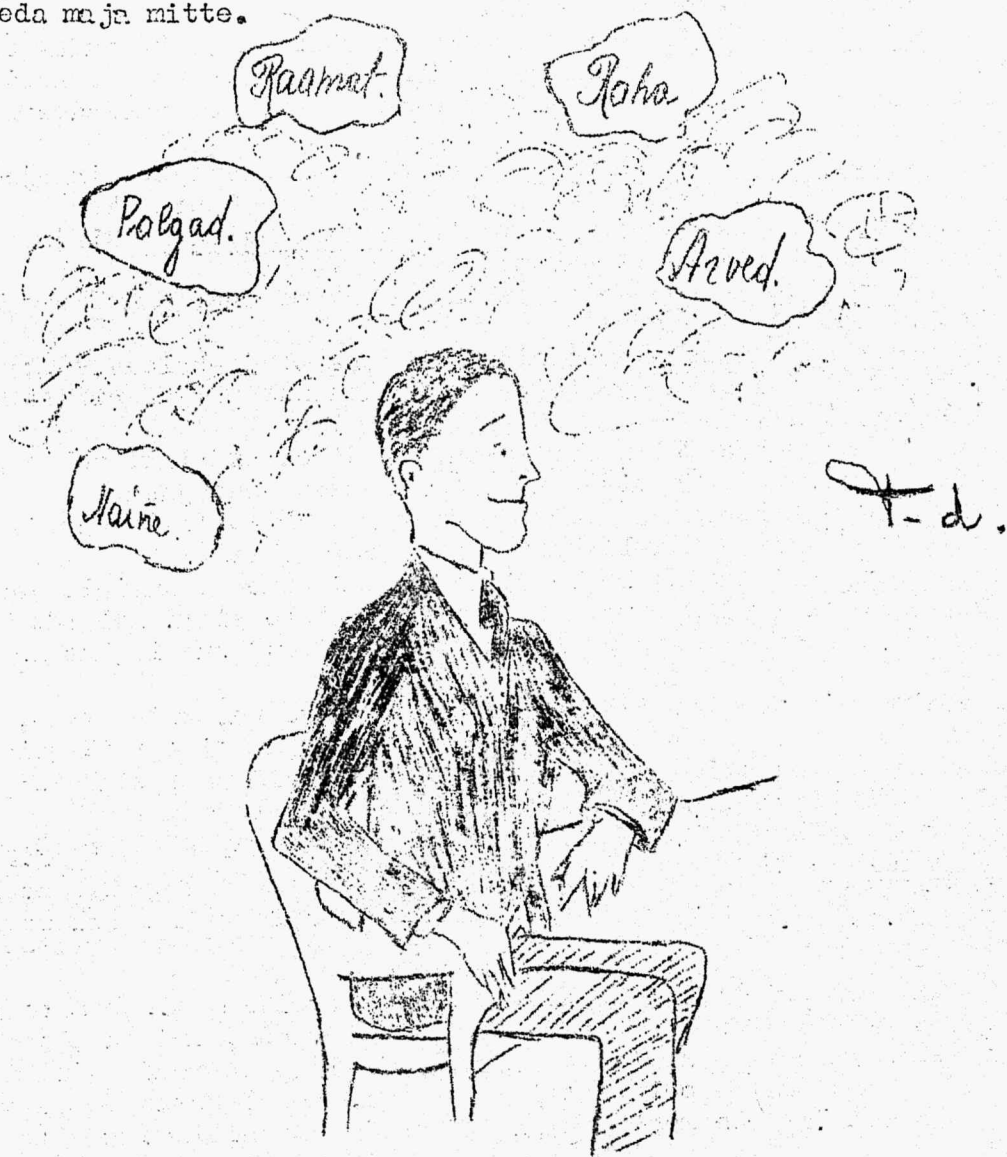
Tartus, 20. XI. 1929. a.

Aug. Raud.

100 AASTAT KOOLIAJANA.

Esimesed teated, mis Tartu tütarlaste gümnaasiumi praegusest majast meieni ulatuvad, on aastast 1758. Need ei käi aga praeguse maja kohta, seda siis veel ei olnud. Linna arhiivis oleva revisjoni raamatu järel on teada, et nimetatud aastal oli siin veel puumaja, mille omanikuks oli Fabian von Stackelberg. Siis oli see maja veel väljaspool linna piiri, sest viimane läks praeguse Barklai platsi juurest läbi. Praegust Riia tänavat nimetati siis Kiripää tänavaks ja Karlova tänavat Otepää tänavaks, linnaosa praeguse Karlova tänava ümbruses nimetati Alevi küllaks.

Hiljem läks nimetatud puumaja seniselt omanikult kellogi Jakob Evald Buschundi omanduseks, igatahes mitte aga kauaks. Juba 1784.a. 27. juunil müüb nimetatud Buschund oma elumaja, mis asub Otepää ja Alevi küla tee ääres, ühes platsi ja aedadega ning kõigi seal peal asuvate kõrvalhoonetega ja rohuaiaga 2300 banko rubla eest von Stackelberg'ile ja tema pärijatele. Et hind nii odav, siis pidi maja puust olema. Arvatavasti ei puutunud suur tulekahju, mis Tartu 1775.a. hävitas, seda maja mitte.

T.T.G. "rahaministri" päevamured.

Mil ajal ehitati praegune maja, seda ei ole saadud kindlaks teha, aga igatahes on kindel, et a. 1807 oli praegune kivimaja juba olemas, tähendab vähemalt 120 aastat vana. Nimelt leidub linna arhiivis olevas maksude reguleerimisraamatus teade, et Stackelberg'i majas on 28 elutuba ja kaks poodi, ja et maja on kivi - ehitus.

Nii siis on kindel, et praegune maja on ehitatud 1784. ja 1907 aastate vahel.

Esiolgu oli see maja veel ilma kõrvaltiibadeta, aga a. 1811 on juba maja mõlemas otsas hoovi pool küljes tiivad. 90. aastal ehitati Karlova tänava poolsele tiivale veel osa juure, kuna teine ots veel tänava suvel pikenes.

1812.a. olid siin maja pärast suurt protsessid. Majaomanik riidles naabritega piiride ja aedade pärast ja käis nendega kohut. Igatahes riideldi siin tublisti samal ajal, kui Napoleon lõi kõvu lahinguid Venemaa lagendikul.

Edasi minnes jõuame a. 1827 juure. See aasta tõmbab orilist tähelepanu enesele. Ioo aastat tagasi 9. septembril müüs majaomanik Reinhold von Stackelberg selle 2. linnaosas pärisplatsil oleva kivist elumaja ühes kõrvalhoonetega, siaga ja kõigi juurekuuluvustega riigi esitajale Tartu ülikooli rektorile riiginõunik dr. G. Evers'ile 45.000 banko rubla eest. Evers oli kooli-komisjoni volinik ja maja osteti Tartu kreiskoolile, mis oli asutatud juba 1804. a. ja mis nüüd siia üle kolis.

Õpilasejalutuskäik

enne

ja

nüüd.

Kreiskool jäi siia kuni 1881.a., mil ta jälle mujale asus, kuna ruumid said nüüd uuesti asutatud realkoolile. Realkool leidis siin ulualust kuni 1919.a. Aastad 1918 ja 1919 on suured pöördelaastad, Eesti riigi loomise aastad. 1919.a. asus siia majja uus Eesti kool, praegune Tartu tütarlaste gümnaasium.

Sada aastat on noor elu keenuud neis ruumides, sada aastat on siin õpetust jagatud ja kasvatust antud. Kui palju on siin olnud narmu ja nuttu, kui palju

rõõmu ja kurbust, see kõik on need ruumid kuulnud, näinud ja tunnud. Kui palju keeli on siin kõlanud ja mitu vaimu valitsenud. 1827 - 1891.a. Saksa keel ja meel, 1891 - 1918.a. Vene keel ja meel, 1918.a. jälle Saksa keel ja meel okupatsiooni päevil ja 1919.a. kuni tänaseni Eesti keel ja meel. Jääb ainult veel üht ütelda - ärgu kadugu siit iialgi Eesti keele kõla ja Eesti vaim valitsegu siin jäädavalt.
J. Roos.

=====

DEKORATSIOONIST X AASTAPÄEVA PUHUL.

=====

Meie kool on olnud aastapäevadel tavaliselt rikkalikus piduriis. See - aastane dekoratsioon erines möödunuist silmapaistva lihtsusega, milline asjaolu tingitud meie kooli hilisest remondist, kuid ka sellest, et silmas peeti puhta joone esile toomist.

Saali dekoratsiooniks oli roheline vanik, mille mõjul eriti esile kerkisid saali seintel asuvad kujud. Vaniku juure oli mõeldud hõbe purikad, kuid see oleks välja löönud meie lihtsuse tendentsist, seega nad jäeti ära. Meeleolu loomiseks oli saali seinale asetatud ilutulestik, mis heitis ülendavat valgust saali, seega oli dekoratsioon väga kohane aktuse saalile.

Joonistuse klass pidi järeleaimama telki. See tõttu näis ruum palju õhulisemana ja suuremana kui ta seda on tavaliselt. Seinulustasid dekoratiivsed visked.

Jalutusruum oli meeleldi lihtsaks jäetud, selleks et ruum tunduks suuremana. Möödunud aastal oli jalutusruum kaunistatud värviliste paberitega mis takistas kaudselt liikumist.

Ka oma ülesande-kohaselt oli säetud mugavtuba. Puudus küll stiili ühtlus, kuid see on pea võimatu teostada nii suures ruumis, nagu seda on ajaloo-klass. Kuid sellele vaatamata täitis iga nurk oma ülesannet.

Alumine eesruum põhjenes puht konstruktivismil. Siia oli paigutatud mitmevärvilisi postamente, mis asetatud maitsekalt. Seintel mõningaid stiliseeritud visked. Ehkki mainitud ruum kitsam oli kui tavaliselt, (arvan kappe, mis rikkusid vast puht massilisust) oli tas siiski pidulikku maiku mar ja sisseastuja omas esimesi muljeid ülevast peomeeleolust.

Nagu eespool märgitud, et seeaastane ehtimine tugos lihtsusele, nõudis seegi askeldamine küllalt tööd ja taht. Õpilased on aastapäeva võtnud kui kunagi "meie aastapäeva" ja kasaaidanud energiliselt - hoolimata sellestki, et töötamine kestis vahest hilja ööni.

M. Jakobson.

=====

PUBLIKUST MEIE KOOLIPIDUDEL.

=====

On enesest mõistetav, et koolipidu peab olema kinnine. Sellega hoiame ära soovimatu elemendi, kes võiksid sattuda meie peole ja end ülal pidada mittevääri- liselt peovõõrastele.

Peovõõraste kutsumine on alati jäänud õpilaste eneste hoole peale mõne ametliku isiku, keda kutsub kool.

Vist küll keegi ei soovi enese külalisena näha niisugust isikut, kes end ülal peaks ebakorrektselt kutsuja või mõne teise vastu. Kuid ometegi, vaatamata tihedale sõelale, satub peole mõni külaline, kes tülik ja vastuvõtmatu teistele.

Olles tegevuses kontrollina mõlemal õhtul, võisin ma küllalt hästi tähele panna kutsutud ja kutsumata külalisi. Viimased lahkusid peale mõninga ebaõnnestunud kavala kats e peole pääseda, kuid vahest siiski mõni päästis. Kuid üldiselt oli publik õige soliid, kuigi esimesel õhtul noormeeste hulgas oli mõni rahutu, seltskonna inimeseks väljakujunematu.

Oli juhtunud, kus korrapidaja õpilane jookseb õpetaja juure, paludes teda abiks mõne noorherra vastu, kes oli oma väljenduses ebaviisakas ja ülalpidamises lubamatu. Kuid iseenesest mõista kadus see "agar-Tegelane" publika hulka ja pääsis.

Õpilastega sellise võõra üle juttu tehes selgub, et keegi säärast polenud

kutsunud. Imelik küll. Jääb võimalus et see "tegelane" kasutaski kõrvalisi teid pääsmiseks peole. On halb, et seesugused tegelased provotseerivad teisigi oma ülalpidamisega ja jätavad külalisteks peovõõrastest ebasoovitava mulje.

Nagu igaüks võis märgata oli esimesel õhtul tantsu ajal õige palju noormehe, kes seisis saalis pinkide taga ja ei mõelnudki nähtavasti tantsida. Ometigi, usun, nad olid kutsutud tütarlaste poolt ka tantsu partneriks.

Pöördusin mõne õpilase poole küsimusega, et miks ta ei tantsi. Vastab: "Keegi ei võta!" Pöördudes sama küsimusega mõne noormehe poole, saad vastuse: "Keegi ei tule!" Ka traagika.

Mõistagi esineb siin midagi muud. Asi oleks olnud teisiti, kui kutsujad oleksid suhtunud külalistesse vilumusega. Ma arvan, et kui keegi omale kutsunud külalise, see peaks olema siis lubatud ja otse kõnustatav teda juba alul mõne sõnaga kõnetada. Ilmneb aga, et tütarlaps kutsub noormehe peole; see tuleb; tuleb ja leiab ees võõrad ruumid täiskiilutatud publikuga, kuid oma kutsujat ta ei leia mitte. Näeb seda viimaks kusagil jalutavat. Möödub terve õhtu, ilma et kutsuja ja kutsutud saaksid kokku, kui neid juhus kokku ei too.

Teisel õhtul, kus olid peamiselt vanemate õpilaste külalised, oli tantsupaare palju rohkem. Näis, et vanemad õpilased oskasid oma külalisi vastu võtta.

Olen kuulnud õpilasilt arvustavaid märkusi publiku kohta. On neid, kes annavad ühe sõnaga halvaks panema otsuse, kuid neile anname aega veel oma otsust kaa luda. Külalised ei või ju olla halvemad, kui meie ise oleme, igaüks püüdis kutsuda eneseväärilise. Ja nii se ka oli.

Nende ridade kirjutaja mäletab koolipidusid esimesest koolipeast meie koolis. Sellest ajast on muutunud olud, on muutunud õpilased ja peopublik. On muutunud paremusele. Oli pidusid, kus tungis sisse salkkond tudengoid, kasutades mitte kõige sirgemaid teid. Peovõõrastena istusid einelauas noormehed, kollol oli pudelis mitte einelauast ostetud jook. Neile sel puhul märkusetegijat ahvardati. Kui nüüd mõned suitsetajat või viinalõhnaga isandat näed, siis on tal omalgi piinlik ja ta alistub korralt iga märkuse puhul vaikselt ja kiiresti,

Mis puutub oma õpilaste korrasse, siis ei jätnus see küll midagi soovida. Seda on kinnitanud kõik õpetajad ja õpilased. Näib et kümme aastase töö järel on "kord majas". Pea iga aasta on pedagoogika nõukogu pidanud arutama mõnd korraldumist peo järelduusel, nüüd võivad mõned märkused jääda vaid klassijuhatajate ülesandeks. Aga vististe pole neidki. Ka esimeste klasside õpilased on kiiresti kodunenud ja omandanud meie korra iseenesest, sundimata.

D.K.

=====

KES ON VANEMAJD ÕPETAJAJD TARTU TÛTARLASTE GÛMNAASIUMIS.

Nagu näha Tartu tütarlaste gümnaasiumi juubeli albumist on kooli praegu 28 õpetajat. Kümme aasta vältel on koolil olnud ühes ajutiste asetäitjatega 105 õpetajat.

Kõige rohkem on olnud eestikeele õpetajaid - 10, järgnevad - ladina-9, matem.-8, usuõpet. - 8, inglisek.- 7, käsitöö - 7, saksa k. - 5, joonist.- 5, loodust.- 5, ajaloo - 5, majapidam. - 4, võiml. - 2, plastika - 2, kodanikut. - 3, maadet.- 3, tervishoiu - 2, kosmogr. - 3, laulmise - 3, prantsuse k.- 3, kasvatus.- 2, muusika - 1.

Õpetajajst kes registreeriti ametisse esimesel kooli tegevuse aastal on kohal kaks hrä A. Raud ja D. Koppel. Teisel koolitegevuse aasta-alul registreerituist on kohal A. Abarenkov, E. Brock, E. Merits ja O. Ramul.

=====

ENESEKASVATUSERINGI REFERAAT-KOOSOLEK.

13. nov. oli T. T. G. Enesekasvatuseringi referaat-koosolek. Kõnelema olid tulnud Eesti Noorsoo Karskusliidu tegelased, et tutvuneda kohapääl ka ringi tegevusega.

Kavas oli esiteks E. Trou referaat: "Ühistunde viljelemismoodused," teiseks F. Huigi referaat: "Karskustöö süvendamisest" ja kolmandaks V. Olupi referaat: "Karskusprintsiiibi rakendus noorsoo karskusringide töös".

Referent E. Trou mainis oma referaadis: "Ühistunde viljelemismooduseid", et ühistunnet süvendab ja seob ühine töö. Ühistunde süvendamine tegurina oleks esiteks referaat-koosolekud, kuid referent ei soovita võtta igavaid, raskeid teeme, sest neist ei võta kõik aktiivselt osa. Teiseks oleksid huviõhtud, neist võtaksid kõik aktiivselt osa. Huvi õhtu esimene osa oleks ametlik osa, teadaanne, üleskutse jne., teine osa oleks loeng, referaat, mõttevahetused, valguspildid, muusikapalad, plastika jne., kolmas seitskondlik osa: ühismängud, tantsud ja laulud. Need huviõhtud aitaksid kaasa kõige rohkem ühistunde kasvamiseks. Kolmandaks oleksid ekskursioonid ja jalutuskäigud.

Läbirääkimistel mainitakse, et meil sarnaseid huviõhtuid ringid on juba korraldanud ja nad on ka kaunis hästi korda läinud.

Järgmine referent, Huik, kõneles karskustöö süvendamisest. Referent jagas karskusmeelsuse süvendamise kolme ossa: esiteks, karskusmeelsuse süvendamine ringis, teiseks - õpilaskonnas ja kolmandaks - väljaspool õpilaskonda.

Et karskusmeelsust süvendada ringis, tuleks korraldada referaat-vaidlus-koosolekuid, asutada õppering, kus kõik katsuksid esineda referaatidega, korraldada karskuseksameid, asutada raamatukogusid ja praktilisi toimkonda ringide juurde, nagu näiteks ajakirjanduse, biograafia, spordi jne. toimkonnad.

Et süvendada karskusmeelsust õpilaskonnas, tuleks igasse klassi asutada karskusgrupp. Sellega suureneks ringi liikmete arv ja aegamööda saaksid kõik õpilased kaasa haaratud karskustöö tegevusest.

Kolmandaks, karskusmeelsuse süvendamiseks väljaspool kooli tuleks korraldada miitinguid, avalikke koosolekuid, koosolekuid lastevanemaile jne. . Ka tuleks õpilasil teha karskustööd kodus. Et kõiki neid kavatsusi teostada, peaks oloma hää propaganda.

Läbirääkimiste all leitakse, et mõned toimkonnad ringide juures oleksid ülevõetavad ja ei oleks ka elujõuliseid, nagu arhiiv ja biograafia toimkonnad jne.

Kolmandana kõneles referent Olup. Referent väitis, et tähtsamaks printsii- biks olevat karskusringide töös võistlused. Võistluses pingutatakse oma võimeid ja igauks katsub pakkuda oma parimat. Võistluskirjutisi on igä aasta korraldanud karskusliit. Ka korralatakse see aasta retoorika kursused ja deklamatsioon võist- lused.

Läbirääkimistel võetakse sõna kõnelejate poolt. "Kevadiku" üle. Esitatakse küsimus: mis leitakse olevat "Kevadiku" puuduseks ja mida tahetakse näha "Kevadikus"? Kuid selle üle sõna ei võeta, sest enamik koosolejaist ei ole "Keva- dikku" lugenud. Koosolejate poolt võetakse vastu ettepanek, et järgmisel koos- olekul võetakse üles "Kevadiku" küsimus ja siis esinetakse ka arvustusega ta üle.

Pääle-kõnede oli kavas veel ette nähtud ringi üldkoosolek, kus oleks tul- nud kinnitamisele võistlusteemid ja oleks ka aset leidnud täiendavad valimised, kuid ringiliikmete vähesuse ja ka aja hilisuse tõttu jäid need ära järgmiseks koosolekuks.

S.S.

=====

Jah! Õnn on kui piibu suits, näe, kuid ta rõngasse ajab, siis ta tõuseb ja keerleb, lahkeb ja kogub jälle, - aga natuke tuult - otsas on suits nii kui õnn.

=====

H I N D M Ö I S T A T U S .

at - ba - ber - cor - da - de - dis - do - dus - duu - e - est - for - ga -
gi - gu - hal - he - hud - iin - iin - ja - ja - jaa - ka - ka - ka - ka - ke -
ko - ko - ko - koo - koon - la - la - laa - lan - land - lat - les - lo -
maa - mai - mant - mer - mi - mu - mu - mü - na - na - nel - ni - nia - no -
nor - on - ot - paa - pi - ra - raad - ran - ran - rá - ri - rol - ru - sa -
si - sing - so - soo - ta - tee - tee - ti - to - to - tu - ve - ve - vill -
võ - wich.

- x - - - - - 1. Linn Inglismaal.
- x - - - - - 2. Prantsuse kirjanik - kriitik.
- - x - - - - 3. M. Metsanurga romaani-tegelase priinimi.
- - - x - - - 4. Loote hõlänaha nimetus zooloogias.
- - - - x - - 5. Väin Põhja - Ameerikas.
- - - - - x - 6. Kihelkond Virumaal.
- - - - - x - 7. Sõjaväelase aukraad.
- - - - - x - 8. Eesti markond.
- - - - x - - 9. Linn Hispaanias.
- - - x - - - 10. Organisatsiooni oluline tunnus.
- - x - - - - 11. Linn.
- x - - - - - 12. Eesti riigivanemaid.
- x - - - - - 13. Eesti naisnäitleja.
- x - - - - - 14. Vald Viljandimaal.
- - x - - - - 15. Farmaatsiline rahustusvahend.
- - - x - - - 16. Laht Tallinna ja Paldiski vahel.
- - - - x - - 17. Jõgi Põhja - Lätis.
- - - - - x - 18. Kosk Põhja - Ameerikas.
- - - - - x - 19. Kihelkond Pärnumaal.
- - - - - x - 20. Linn Itaalias.
- - - - x - - 21. Lcht Itaalia rannikul.
- - - x - - - 22. Saar Karabimeres.
- - x - - - - 23. Saksa kirjanik.
- x - - - - - 24. Mis on tähtis neidudele.
- x - - - - - 25. Mägi Virumaal.
- x - - - - - 26. Põranda kõrgendatud osa trooni ees.
- - x - - - - 27. Uimastav vahend.
- - - x - - - 28. Ookeani nimi.
- - - - x - - 29. Väin Vahemeres.
- - - - - x - 30. Saarestik Atlanti ookeanis.
- - - - - x - 31. Õnejumal.

M ä r k u s : iga sõna on seitsmetäheline.

Kui ülalantud silbid õieti paigutada, siis annavad tähed, mis satuvad ristiga (x) märgitud kohtadole ülalt alla sik-sakiliselt lugedes ühe Gustav Suits'u tantud luuletise esimesed sõnad.

Kes saadab viie päeva jooksul pärast selle nri ilmumist peatoimetaja kätte õige lahenduse, saab autasuks D.Koppel'i ja S.Süti "Kooliatlas II". (hind 360senti.)

Kui on lahenduse saatjaid mitu, teeb loos otsuse.

"Kualge, teie sääp, miks te laulma ei tule?!" küsib õpetaja saali teises otsas pingil istuvalt õpilaselt. "Ma on hää! ära!" hüüab õpilane selgel ja kõlaval sopraanil, unustades kiiresti väljamõeldud "tõs sja". "Kuidas, teie saate nii kõvasti müüda, ja siiski on teil hää! ära?" imestab õpetaja.

"Ja vaadake, teie ei kuuleks ju kui ma teie räägiksin," vastab õpilane, müüd aga juba hädisemal häälel.